

Retten idømte miljøorganisationen en bøde på i alt 50.000 kr. (25 dagbøder af 2.000 kr.) i forbindelse med en fredelig happening i oktober 2003, hvor frivillige aktivister hængte et banner ned fra Axelborg i København i protest mod gensplejset svinefoder. Greenpeace blev dømt for overtrædelse af straffelovens § 264, stk. 1, nr. 1 (husfredskrænkelse), jf. straffelovens § 306 (strafansvar for juridiske personer).

De 15 aktivister fra Greenpeace, som deltog i klatreaktionen på DLG-bygningen ved Axelborg accepterede alle de individuelle bøder på 1.500 kr. for husfredskrænkelse, jf. Københavns Byrets dom afsagt den 10. juni 2005.

Det politiske krav fremført i 2003 under Axelborgaktionen var, at kød og mejeriprodukter baseret på gensplejset dyrefoder skal mærkes, så forbrugeren får mulighed for at afvise brugen af gensplejsede afgrøder i fødevarerproduktionen.

Efter det oplyste har Greenpeace søgt om adgang til at appellere dommen til Højesteret.

Enhedslisten ønsker ikke med beslutningsforslaget at blande sig i en verserende sag ved domstolene, hvor det endelige udfald endnu ikke er kendt. Men sagen og de reaktioner, der har været i offentligheden, viser, at der er behov for en grundigere analyse af, i hvilket omfang juridiske personer skal kunne dømmes for overtrædelse af straffeloven.

Enhedslisten finder det bekymrende og paradoksal, at en lovændring, som blev gennemført med det formål at bekæmpe terrorisme, nu finder anvendelse med en organisation, der klart og utvetydig bekender sig til ikkevoldsprincipper. Dommen vil kunne få alvorlige konsekvenser for danske græsrodsorganisationers arbejde i fremtiden og udgør efter Enhedslistens opfattelse et brud med grundlæggende demokratiske principper.

3. Straffelovens bestemmelser om strafansvar for juridiske personer

Straffelovrådet frarådede i betænkning 1289/1995 om juridiske personers bødeansvar, at en generel bestemmelse om strafansvar for juridiske personer kom til at omfatte overtrædelser af straffeloven. Baggrunden for Straffelovrådets konklusioner var bl.a., at flertallet af straffebestemmelserne i straffeloven sigter på at beskrive enkeltpersoners skadegørende eller farlige eller på anden måde forkastelige handlinger. De begås i henhold til individuelle beslutninger, eventuelt efter aftale mellem flere, og uden nogen sammenhæng med, om den eller de pågældende står i et ansættelsesforhold til nogen. Endvidere henviste Straffelovrådet til, at det for langt de fleste straffelovsbestemmelser er

en betingelse for strafansvar, at der er handlet med forsæt, jf. straffelovens § 19. En juridisk person, f.eks. et aktieselskab, kan ikke have forsæt i strafferetlig forstand.

Indtil 2000 fandtes der således heller ikke i straffeloven bestemmelser, der gav mulighed for at straffe juridiske personer for overtrædelser af straffeloven. Derimod fandtes der i et meget stort antal særlove strafansvar for juridiske personer. Strafansvar for en juridisk person forudsatte, at der inden for dens virksomhed er begået en overtrædelse, der kan tilregnes en eller flere til den juridiske person knyttede personer eller den juridiske person som sådan, jf. straffelovens § 27, stk. 1.. For at kunne pålægge juridiske personer strafansvar krævedes det også, at denne særlige ansvarsform har hjemmel i lovgivningen på de enkelte områder, hvor ansvaret skal gælde, jf. straffelovens § 25.

Ved lov nr. 228 af 4. april 2000 indførtes der i et nyt 30. kapitel i straffeloven som § 306 en bestemmelse, der bl.a. gav mulighed for at pålægge selskaber m.v. (juridiske personer) strafansvar for overtrædelse af § 122 (aktiv bestikkelse i dansk, udenlandsk og international offentlig tjeneste eller hverv), § 289 a (EU-svig) og § 299, nr. 2, 2. led (aktiv bestikkelse i private retsforhold). Formålet med bestemmelsen var at give mulighed for, at man i Danmark kan anvende en række konventioner og andre folkeretlige aftaler, der medfører pligt til at kunne straffe juridiske personer for handlinger, som for Danmarks vedkommende var omfattet af straffelovsbestemmelser, der alene giver mulighed for at straffe fysiske personer.

Ved lov nr. 280 af 25. april 2001 blev straffelovens § 306 ændret med henblik på at give almindelig adgang til at pålægge juridiske personer ansvar for overtrædelse af straffeloven, som er begået for at skaffe den pågældende juridiske person vinding. Lovændringen var bl.a. en følge af en EU-rammeafgørelse om beskyttelse mod falskmøntneri.

Ved lov nr. 378 af 6. juni 2002 (terrorpakken) blev § 306 ændret på ny. Med ændringen af straffelovens § 306 blev kravet om, at lovovertrædelsen skal være begået for at skaffe den juridiske person vinding, ophævet. Med lovændringen er det ikke en betingelse for juridiske personers strafansvar, at en eller flere enkeltpersoner inden for den juridiske person bevisligt har handlet med forsæt. Den fornødne tilregningsgrad afhænger af den enkelte straffebestemmelse. Det vil herefter være muligt at straffe juridiske personer for uagtsomme straffelovsovertrædelser, såfremt uagtomsomhed særskilt er kriminaliseret.